

O NAMENI I RUKOVOĐENJU PARTIZANSKIH JEDINICA SR SLOVENIJE

U republičkom zakonu o opštenarodnom otporu u SR Sloveniji usvojen je naziv *partizanske jedinice* za jedinice teritorijalne odbrane. Takvo rešenje je produkt našeg gledanja na fizionomiju eventualnog rata, mesto i ulogu teritorijalne komponente i stvaralačku primenu iskustava slovenačkih partizana u NOR-u.

Kad se raspravljalo o organizacijsko-formacijskim rešenjima, čula su se mišljenja da je usitnjenost partizanskih jedinica slabost u razvoju teritorijalne komponente. Međutim, mi smatramo da je to samo uslovno i relativno tačno. Dejstvo malih sastava i taktičkih jedinica jačine od voda do čete u bližoj taktičkoj dubini protivnika, na ravničarskom i komunikativnom zemljištu, u naseljenim mestima, itd., jedino je moguće, jer je teško zamisliti uspešno dejstvo većih formacija u takvim uslovima. Dobro izvedenom organizacijom, povezanošću partizanskih jedinica od voda do odreda već danas u miru, ta »relativna slabost« vrlo lako se pretvara u veliku prednost nad krupnim formacijama. Organizacijska povezanost mora biti takva da u svakom momentu omogućava brzo združivanje manjih partizanskih jedinica u veće formacije.

Međutim, usitnjenost organizacije ne bismo smeli poistovetiti s tzv. miniziranjem partizanskog delovanja. Naime, male grupe, sitne masovne akcije, dobro pripremljene i izvedene, sinhronizovane po vremenu i prostoru u sadejstvu sa jedinicama operativne armije, mogu često značiti više nego akcije bataljona, odreda, pa i većih formacija u uslovima koji ne pružaju realne šanse za veći uspeh. Izgleda da često ne znamo ceniti, ili smo zaboravili rezultate masovnih akcija, manjih diverzija, rušenja i sl. Takvim akcijama stvaramo opštu nesigurnost na celoj teritoriji koju bi agresor privremeno zaposeo, a to je, svakako, jedan od najvažnijih zadataka teritorijalne komponente.

U takvim uslovima agresor ne može da učvrsti okupacioni sistem, mora da angažuje velike snage za obezbeđenje objekata, komunikacija, itd.

Pri formiranju i upotrebi partizanskih jedinica moramo polaziti od specifičnosti SR Slovenije, uvažavajući osnovne principe jedinstvene koncepcije opštenarodne odbrane u celoj zemlji, a to znači bogatstvo formi i stvaralaštva naših radnih ljudi u odbrani svoje socijalističke zajednice.

Zbog toga je u Sloveniji neprihvatljiva solucija organizacije partizanskih jedinica gde su krupnije formacije osnovne borbene jedinice. Takva rešenja verovatno odgovaraju za druga područja, ali u Sloveniji ne odgovaraju. Naime, slične formacije, zbog komunikativnosti i naseljenosti našeg područja, verovatno vrlo teško bi se održale a još teže uspešno dejsstvovala. Zbog toga smatramo da partizanske jedinice za dejstva u takvim uslovima moraju biti univerzalno osposobljene za razne zadatke. Već danas u obuci moramo težiti da stvorimo univerzalne jedinice i pojedince koji će znati rukovati i moći da upotrebe sva minsko-eksplozivna sredstva i svako oružje koje se nalazi i u formacijama agresora. Ukoliko je već nužna neka namenska podela partizanskih jedinica, onda smatram da bismo mogli da ih razvrstamo u tri grupacije.

U prvu grupu stavio bih one borbene jedinice koje su namenjene i sposobne da prenose mesto udara, odnosno manevarski sposobne. Kakva će im biti formacija—čete, bataljona, odreda itd. — to je druga stvar. Prema naoružanju bi morale biti takve da mogu prenositi žarište otpora iz jednog u drugi kraj.

U drugu grupaciju stavio bih jedinice namenjene za zaštitu organa vlasti društveno-političkih organizacija i drugih institucija i kontrolu područja na kome se nalaze. To bi, pre svega, bile jedinice narodne zaštite, milicije i one stražarske jedinice koje su po svojoj nameni isključivo namenjene za takve zadatke. U Sloveniji se radi na formiranju narodne zaštite kao masovne naoružane organizacije. Reč je o formiranju manjih jedinica koje bi bile organi mesnih zajednica i radnih organizacija. To bi bile grupe, odeljenja, ili vodovi, zavisno od veličine društvene zajednice i radne organizacije koje će ih formirati i brinuti se s njima.

Mislim da su takve jedinice u teritorijalnoj komponenti neophodne, jer su iskustva na manevru »Sloboda 71« pokazala da su organi vlasti i drugi organi u pozadini u mesnim zajednicama ostali gotovo bez svake zaštite i bili izloženi udaru »plavih«.

U treću grupaciju svrstao bih rodovske jedinice koje bi obezbeđivale uspešnu borbenu aktivnost ostalih partizanskih jedinica. To su, pre svega, inženjerijsko-diverzantske jedinice, jedinice veze, snage za obezbeđenja, itd.

U Sloveniji je nešto drukčija organizacija rukovođenja teritorijalnom odbranom nego u drugim republikama, gde se snagama teritorijalne odbrane rukovodi preko štabova narodne odbrane opštine. Mi takvih opštinskih štabova narodne odbrane nemamo. Najviši štab partizanske jedinice u opštini predstavlja istovremeno najviši štab u opštini. Ovako smo odlučili jer nam kadrovska situacija i finansijska sredstva ne dozvoljavaju da u jednoj opštini imamo dva organa čiji se poslovi manje-više dupliraju. Time ne podvrgavamo kritici rešenja u drugim republikama i pokrajinama. Mislim da svaka republika i pokrajina, odnosno svako područje, ima pravo da samostalno rešava sva pitanja opštenarodne odbrane, pa i rukovođenje kao jednog od ključnih pitanja.

Jedinice civilne zaštite Slovenije ne spadaju u nadležnost štabova partizanskih jedinica u opštini iz jednostavnog razloga što je to upravna funkcija koja spada u nadležnost upravnih organa. Pošto organizacija civilne zaštite može da deluje u ratu, što se reguliše normama međunarodnog prava, smatramo da je bolje da je izdvojena od naoružanog dela naroda, dakle iz štabova partizanskih jedinica. Inače organizacija civilne zaštite je manje-više jednaka u svim republikama.

Najviši štabovi partizanskih jedinica u opštini imaju obično mirnodopsko jezgro, koje obavlja sve zadatke na pripremi i osposobljavanju jedinica za zadatke u ratu. Zbog specifičnog položaja i zadataka štabova partizanskih jedinica, organizacija rada na pripremi odluka za dejstva morala bi biti drukčija nego što je to u praksi. Čitav proces na donošenju odluke mora, pre svega, biti usklađen sa rukovodstvom opštenarodnog otpora u opštini, odnosno u mesnoj zajednici. Rad u štabu partizanskih jedinica mora se svesti na što kraći misaoni proces komandanta i komesara, odnosno njihovih najbližih neposrednih saradnika. Mislim da sve procene prema elementima, kako se to uči u vojnim školama i akademijama, ne dolaze u obzir. Takva »tehnika« se ne može primeniti, ali svi elementi procene moraju biti prisutni pri donošenju odluke. Partizanski štabovi moraju biti konkretniji, brži i efikasniji u redu. Planiranje borbenih aktivnosti ne može se bazirati na tome da se sve do kraja predvidi. Moramo imati više varijanti za dejstvo, razmišljati i o onome što nismo unapred predvideli. Inicijativa i inventivnost moraju doći do punog izražaja.

Iskustva manevra »Sloboda 71« nam pokazuje da kad je sve napred predviđeno, tačno određeno i planirano može imati i štetne posledice. To u najmanju ruku smanjuje inicijativu partizanskih starešina, pre svega, komandira vodova, četa itd. Situacija se na frontu brzo menja, neizvesnost je sve veća. Događaji se razvijaju mimo naših planova, a rešenje mogu naći samo snalažljive i sposobne starešine.

Potpukovnik u penziji
Ivan GRADIŠEK